

‘Quickscan natuurtoets realisatie woningen en parkeerterrein, Tilligte’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

COLOFON

Titel: **'Quickscan natuurtoets realisatie woningen en parkeerterrein, Tilligte'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08371

Status: Concept rapport

Datum: 8 januari 2009

Auteur: Ing. J.G. Lindenholz

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink

Redactie: Ing. M. Wallink

Opdrachtgever: Witpaard

Contactpersoon: Drs. P.J.M. van Rossenberg

.....
EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz, J.G. (2009). Quickscan natuurtoets realisatie woningen en parkeerterrein, Tilligte; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-371 EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Werkwijze.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode.....	5
3.2	Flora en vegetatie	5
3.3	Zoogdieren.....	6
3.4	Broedvogels.....	7
3.5	Amfibieën, reptielen en vissen	9
3.6	Ongewervelden.....	9
4	Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen

I.....	Tekening beoogde plannen
II	Nestlocatie Zwarte kraai
III	Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard (contactpersoon drs. P.J.M. van Rossenberg) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de realisatie van tien vrijstaande woningen en een parkeerplaats in Tilligte. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet (FFW) en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldonderzoek op 9 december 2008 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezig Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde Natuurmonumenten, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het onderzoeksgebied bestaat uit een trapveldje omgeven door singels, enkele coniferen en een groepje Fijnsparren. Oppervlaktewater en bebouwing ontbreken.

Uit de natuurtoets komt het volgende naar voren:

- In het plangebied komen mogelijk de laag beschermde soorten Grasklokje en Brede wespenorchis voor. Zwaarder beschermde en Rode Lijst soorten worden niet in het plangebied verwacht;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. De voorgenomen plannen hebben geen nadelige gevolgen op vlieg- en/ of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Vanwege de afwezigheid van geschikt leefgebied zijn zwaarder beschermde zoogdieren in het plangebied afwezig;
- Er zijn met name algemeen voorkomende broedvogelsoorten van bos en struweel te verwachten. Weidevogels worden niet in het plangebied verwacht en er zijn geen aanwijzingen voor nesten van ontheffingsplichtige broedvogels (zoals uilen, spechten en roofvogels);
- Aanwezige ruigte en de strooisellaag fungeren mogelijk als beperkt overwinteringsgebied voor algemeen voorkomende, laag beschermde amfibieën;
- Er zijn geen reptielen, beschermde vissen of ongewervelden aangetroffen of te verwachten.

Ontheffing en compenserende/mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet is niet aan de orde;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode 15 juli–15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van laat broedende soorten als Houtduif aanwezig zijn in de invloedsfeer van de plannen;
- Voor de in het plangebied mogelijk voorkomende laag beschermde zoogdieren en amfibieën wordt als belangrijkste mitigerende maatregel fasering in tijd genoemd. Schade is – indien de planning van activiteiten dit toelaat – te minimaliseren door grondwerkzaamheden en het eventueel verwijderen van beplanting, zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september – oktober. Dit is buiten de voortplantingsperiode van veel dieren, dus buiten de periode waarin dieren extra kwetsbaar zijn.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Witpaard (contactpersoon drs. P.J.M. van Rossenberg) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de realisatie van woningen en een parkeerterrein op een locatie aan de Ootmarsumsestraat te Tilligte.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de herontwikkeling van de locatie en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbesluit.

1.2 Situatie

De onderzoekslocatie bevindt zich aan de Ootmarsumsestraat en ligt binnen de bebouwde kom van Tilligte (zie figuur 1). De locatie bestaat uit een trapveldje omgeven door singels, enkele coniferen en een groepje Fijnsparren. Bebouwing en oppervlaktewater ontbreken op de locatie.

De voorgenomen werkzaamheden bestaan uit de realisatie van tien vrijstaande woningen en een parkeerterrein met uitrit (zie ook bijlage I). Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zullen enkele bomen worden verwijderd.

Figuur 1: Situering van het onderzoeksgebied (aangegeven de rode omlijning)
(Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Werkwijze

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingrepen in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten. Ook wordt vermeldt welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen. Dit kan leiden tot een eventuele ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke gebiedsgericht natuurbeleid uitwerking heeft in het plangebied.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden –tezamen ‘Natura 2000-gebieden’ genoemd– en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2009).

Habitatrichtlijngebied

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek is het meest nabij gelegen Habitatrichtlijngebied en ligt op een afstand van circa 2,2 kilometer van het plangebied. Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek zijn drie loofbosgebieden. Instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld voor de habitattypen blauwgraslanden, eiken-haagbeukenbossen en vochtige alluviale bossen en voor de habitatrichtlijnsoorten Zeggekorfslak en Kamsalamander. Geen van genoemde habitats en soorten zijn aangetroffen in het plangebied en worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht.

Vogelrichtlijngebied

Natura 2000-gebied, in het verleden tevens Beschermde Natuurmonument¹, Engbertsdijkerven ligt op een afstand van circa 18 kilometer van het plangebied. Dit Natura 2000-gebied is een restant van een voormalig hoogveen, met nog enkele actieve hoogveenkernen, natte heide en enkele berkenbossen. Vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld zijn Geoorde fuut, Toendrarietgans en Kraanvogel.

Beschermde Natuurmonument

In de nabijheid van het plangebied zijn geen Beschermde Natuurmonument gelegen. Snoeyinksbeek is het meest nabij gelegen, op een afstand van circa 13 kilometer.

¹ Dit Beschermde Natuurmonument is komen te vervallen als gevolg van een aanwijzing als (Vogelrichtlijngebied)/Natura 2000-gebied onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Min LNV 2008).

Algemene conclusie

Gezien de beperkte aard van de voorgenomen plannen, de grote afstand tot het plangebied en de tussenliggende barrières (o.a. stedelijke gebied en snelwegen) zijn geen negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen van genoemde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het leven geroepen en worden ondermeer ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

De EHS kent een specifieke bescherming. Ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan (het 'Nee, tenzij regiem'). Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Volgens het Groenloket Overijssel maakt het plangebied geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Tevens ligt het plangebied niet binnen door de provincie aangemerkte belangrijke natuurwaarden buiten de EHS, zoals weidevogel- en ganzengebieden en enkele verspreid gelegen natuurgebieden (Provincie Overijssel 2008).

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 9 december 2008. Tijdens dit veldonderzoek is aandacht besteed aan o.a. de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten die ontheffingsplichtig zijn (tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Hieronder worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Flora en vegetatie

Binnen het kilometerhok (X:261/Y:492), waarin het plangebied is gelegen en op flora goed is onderzocht, wordt melding gemaakt van twee laag beschermde soorten (FFW tabel 1), één zwaarder beschermde soort (FFW tabel 2/3) en twee Rode Lijstsoorten (januari 2009). Mogelijk komen in of langs de randen van de singels de laagbeschermde soorten Grasklokje en/of Brede wespenorchis (beide FFW tabel 1) voor (Provincie Overijssel 2000). Zwaarder beschermde en Rode Lijst soorten worden gezien de terreingesteldheid niet in het plangebied verwacht. Naar verwachting komen deze soorten voor in het bosje en/of langs de watergangen die zich in hetzelfde kilometerhok bevinden.

In de houtsingels zijn in de boom- en struiklaag soorten aanwezig die kenmerkend zijn voor droge, voedselrijke en enigszins zure bossen. Een kruidlaag is afwezig. Aangetroffen soorten zijn onder andere Zomereik, Hazelaar, Gewone vlier, Amerikaanse vogelkers en Gewone hulst.

Op het trapveld zijn met name soorten aangetroffen die duiden op droge neutrale tot voedselrijke omstandigheden. Aangetroffen soorten zijn Gewoon biggekruid, Speenkruid, Zwarte nachtschade, Vogelmuur, Jacobskruiskruid, Grote brandnetel, Greppelrus, Viltige basterdwederik, Schapezuring, Vingerhoedskruid, Klimop, Smalle weegbree, Vogelmuur, Zachte ooievaarsbek en Straatgras.

Voor laag beschermde plantensoorten geldt automatisch vrijstelling van verbodsartikel 8 van de Flora en faunawet. Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora dan ook niet aan de orde.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar de verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. In de aanwezige bomen zijn geen geschikte holten, gaten en/of spleten aangetroffen, die mogelijk fungeren als verblijfplaats van boombewonende vleermuizen. Boombewonende vleermuizen worden dan ook niet in het plangebied verwacht. Daarnaast kunnen vanwege de afwezigheid van bebouwing vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen ook worden uitgesloten.

Vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

In het plangebied zijn opgaande (relatief korte) lijnvormige structuren aanwezig in de vorm van houtsingels. Gezien de besloten ligging van deze structuren worden deze singels naar verwachting niet, tot zeer beperkt gebruikt als onderdeel van een onmisbare vliegroute. In de directe omgeving van Tilligte zijn diverse lijnvormige structuren, zoals laanbomen, aanwezig. Verwacht wordt dat hoofdzakelijk deze structuren door vleermuizen gebruikt worden als onderdeel van een belangrijke vliegroute. Als gevolg van de plannen blijven de opgaande groenstructuren behouden. Daarnaast kunnen de nabijgelegen gebouwen als vervangend oriënterend element dienen. De beoogde plannen geven dan ook geen aanleiding schade te veronderstellen aan onmisbare lijnvormige structuren die van belang kunnen zijn als vliegroute.

Foerageergebieden

Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Na verwachting wordt het plangebied door vleermuissoorten zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis als foerageergebied gebruikt. Op korte afstand (circa 200 meter) van het plangebied (net buiten het dorp Tilligte) zijn meerdere geschikte, goed bereikbare, foerageergebieden gelegen. Het plangebied wordt mede daardoor niet als onmisbaar voor het voortbestaan van een vleermuispopulatie geacht.

Qua verlichting wordt aanbevolen bij de inrichting van de parkeerplaats en het bouwen van woningen aandacht te schenken aan de aan te brengen verlichting. Een type verlichting dat niet naar de omgeving verstrooid maar lokaal de grond verlicht – bijvoorbeeld zogenaamde 'marterverlichting' – heeft de voorkeur. Op deze wijze zal het gebied ook na de herinrichting deels geschikt zijn als foeragegebied voor vleermuizen.

Omdat geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en er geen aantasting plaatsvindt van (potentieel) belangrijke vliegroutes en foerageergebied is er als gevolg van de beoogde plannen geen schade te verwachten op vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van

Flora/ en faunawet is voor vleermuizen niet aan de orde.

Veldspitsmuis

Uit Tilligte en omgeving is het voorkomen bekend van de strikt beschermde Veldspitsmuis (FFW tabel 3) (Snaak 2008). Tijdens het veldbezoek is beoordeeld of geschikt biotoop aanwezig is voor deze soort (zie ook onderstaand kader).

Veldspitsmuis

Veldspitsmuis is gebonden aan droge ruigtevegetaties met een open structuur. Vaak is dominantie van de polvormende Kropaar aanwezig en komen daarnaast soorten voor als Boerenwormkruid en Grote brandnetel (kwijnend). Veelal zijn dergelijke vegetaties aanwezig langs opgaande beplanting (b.v. bosranden, houtwallen, singels), maar lokaal kan deze vegetatie zich ook ontwikkelen in graslanden, bermen en beek- en slootoevers door het afwezig blijven van beheer.

Tijdens het veldonderzoek is echter geen geschikt biotoop aangetroffen. Het voorkomen van Veldspitsmuis wordt van ook niet verwacht in het plangebied, waardoor negatieve effecten op Veldspitsmuis kunnen worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Met name aan de randen van het plangebied zijn laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdieren met een vaste verblijfplaats te verwachten, bijvoorbeeld Egel, Konijn, Wezel, Mol, Bosmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis en Veldmuis. Voor deze soorten geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en faunawet.

Er is specifiek gelet op het voorkomen van de middelhoog beschermde Eekhoorn (FFW tabel 2). In het plangebied zijn echter geen sporen aangetroffen als nesten en vraatsporen die kunnen duiden op de aanwezigheid van deze soort.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan – indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat – geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

Aangezien het veldbezoek buiten de broedperiode van vogels is uitgevoerd, was het niet mogelijk een broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van de resultaten van het veldonderzoek, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' wordt een uitspraak gedaan over de te verwachten soortensamenstelling.

Ontheffingsplichtige broedvogels

Door het Ministerie van LNV is in 2006 de 'Handreiking Flora- en faunawet' opgesteld, waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen en/of de functionele omgeving van deze soorten is het noodzakelijk om een ontheffing annex artikel 75C van de Flora en faunawet aan te vragen. Het betreft in functie zijnde nesten van een aantal regelmatig voorkomende broedvogels als Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en nesten van in bomen

broedende roofvogelsoorten. Een verdere aanvulling op deze lijst wordt momenteel door DLG overwogen voor o.a. de soorten Blauwe reiger, Boerenwaluw, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Huiszwaluw, Kleine bonte specht, Middelste bonte specht, Oehoe, Raaf, Rode wouw, Roek, Slechtvalk, Torenvalk, Wespendif, Zearend, Zwarte kraai en Zwarte wouw.

Tijdens het veldonderzoek is specifiek gelet op aanwijzingen voor de aanwezigheid van broedlocaties van vogels met een vaste verblijfplaats. Binnen het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen van bijvoorbeeld ontheffingsplichtige uilen, roofvogels of spechten.

Ransuil

Wel is in het plangebied, onder een groepje sparren, een braakbal van Ransuil aangetroffen. De locatie waar de braakballen zijn aangetroffen betreft een rustplaats. Het verwijderen van een rustplaats is alleen ontheffingsplichtig wanneer deze van groot belang is voor het duurzaam voortbestaan van, in deze situatie, Ransuil. Gezien de beperkte hoeveelheid aangetroffen braakballen, blijkt de rustplaats incidenteel te worden gebruikt. Voor het verwijderen van de rustplaats is in deze situatie geen ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Zwarte kraai

Tijdens het veldonderzoek is binnen het onderzoeksgebied een nest van Zwarte kraai aangetroffen (zie bijlage II). Momenteel hoeft voor nesten van Zwarte kraai nog geen ontheffing te worden aangevraagd. Na de op handen zijnde wetswijziging zal dit vermoedelijk wel het geval zijn.

Overige broedvogels

In het aanwezige groen in het plangebied is broedbiotoop aanwezig van soorten als Vink, Roodborst, Merel, Houtduif, Tjiftjaf, Zwarte kraai en Winterkoning. Het betreft hier typische bos- en struweelvogels waar de bosschages een geschikte broedplaats voor vormen.

Gezien de besloten ligging van het plangebied, binnen de bebouwde kom, is het plangebied ongeschikt voor weidevogels.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar, daarnaast wordt in het kader van de Flora- en faunawet voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode 15 juli – 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedsfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot 15 november. Als 'beïnvloedingszone' wordt vaak een afstand van < 20 meter tot de plek van de werkzaamheden aangehouden.

Aanlegwerkzaamheden hoeven niet altijd voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen broedgelegenheid ontstaat. Daarbij kan het helpen om het ontstaan van ruigtestroken te voorkomen.

3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater heeft het plangebied geen betekenis als voortplantingsgebied voor amfibieën. De aanwezige strooisellaag vormt (beperkt) overwinteringsgebied voor algemene, laag beschermde soorten als Bruine kikker en Gewone pad (beide FFW tabel 1). Zwaardere beschermde soorten worden gezien het ontbreken van geschikt biotoop in de nabijheid van het plangebied niet overwinterend verwacht in het plangebied.

Door de beoogde werkzaamheden vindt mogelijk aantasting plaats van overwinteringshabitat van Gewone pad en/ of Bruine kikker. Het betreft hier algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet. Ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet hoeft derhalve voor deze soorten niet aangevraagd te worden.

Effecten op overwinterende amfibieën kunnen – mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat – geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

Reptielen

Reptielen zijn niet aangetoond en uit het onderzoeksgebied en directe omgeving zijn ook geen beschermde reptielen bekend (Bron: Natuurloket en RAVON). Gezien de ligging en de terreingesteldheid worden ook geen reptielen in het plangebied verwacht.

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater kan het voorkomen van vissen in het plangebied worden uitgesloten.

3.6 Ongewervelden

Dagvlinders en libellen

In het plangebied zijn geen beschermde dagvlinders en libellen of soorten van de Rode lijst aangetroffen. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor (beschermde) vlinder- en libellensoorten binnen het plangebied.

Mieren

In het plangebied zijn geen nestkoepels van beschermde mierensoorten aangetroffen. Beschermde mierensoorten zijn voornamelijk gebonden aan droge, open (naald)bossen en heideterreinen. Beide biotopen ontbreken in het plangebied.

Kevers

In Nederland komen/ kwamen vijf beschermde keversoorten voor. Juchtleerkever en Heldenbok en zijn al sinds de jaren '70 niet meer in Nederland waargenomen (Huijbregts 2003). Drie beschermde keversoorten komen nog wel voor in Nederland (Vliegend hert, Gestreepte waterroofkever en Brede geelgerande waterroofkever). Binnen het plangebied is echter geen geschikt biotoop aanwezig voor beide soorten.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Huijbregts H. (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen 19.
- Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de KNNV, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.
- Provincie Overijssel (<http://www.prv-overijssel.nl>).
- Provincie Overijssel. Groenloket Overijssel (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/groenloket/groenloket.html>).
- Provincie Overijssel (2000). Atlas van de flora van Overijssel – Concept. Een overzicht van de verspreiding van wilde plantensoorten in de provincie Overijssel betreffende de periode 1975–1998.
- Provincie Overijssel (2008). Streekplan Overijssel 2000+; Plannen voor Ruimte, Water en Milieu. Streekplan met wijzigingen tot mei 2008. Provinciale Staten van Overijssel.
- RAVON. Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Snaak G. (2008) Prooidieren kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992–2007; Verspreidingsonderzoek van 14 prooidieren en morfologische verschillen tussen de processus zygomaticus van de gewone en de tweekleurige bosspitsmuis. Natuur en milieuvereniging ‘Het Stroomdal’, Zuidoost-Drenthe. Schoonebeek.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Ubbergen.

Sparreboom, M. (red.) (1981). De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: TEKENING BEOOGDE PLANNEN

BIJLAGE II: NESTLOCATIE ZWARTE KRAAI

Quickscan natuurtoets Tilligte

Vogels

LEGENDA

● Nestlocatie Zwarte kraai

— Begrenzing plangebied

■ Ondergrond

BIJLAGE III: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang²⁾;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd³. Voor Rode lijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

³ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna